

d ů v o d ů:

Po stránce právní shledává dovolací soud správným názor soudu odvolacího, že odstupní smlouva ze dne 5. března 1924 s dodatkem ze dne 13. března 1924 měla za předmět hlavně a především podíl žalobcův na licenci k prodeji tabáku a kolků a že proto nelze ji považovati za čistou smlouvu likvidační. Je sice správné, že na společenskou smlouvu mezi stranami dne 3. ledna 1924 uzavřenou vztahují se předpisy práva soukromého, nesprávným jest ale úsudek dovolatelův, že tuto společenskou smlouvu mohly strany uzavřítí a proto také zrušiti bez ohledu na předpisy, platné pro zadávání licence k prodeji tabáku, neboť dle zjištěného stavu věci smlouva společenská ze dne 3. ledna 1924 stala se za účelem provozu prodeje tabáku a kolků v H., kterýžto provoz strany, smlouvu tu uzavírající, mohly uskutečniti jen na základě licence v cestě administrativní jim udělené. Když pak žalobce trafiky (svůj podíl na ní) dle předpisu §u 34 nař. min. financí ze dne 10. dubna 1911, čís. 44.236 nikomu, tedy ani žalovanému postoupiti ani propachtovati nesměl a tento odstup trafiky (podílu žalobcova na ní) hlavní předmět smlouvy odstupní ze dne 5. března 1924 tvořil, jest správným názor soudu odvolacího, že nelze smlouvu tuto považovati za obyčejnou likvidační smlouvu společenského poměru stran, nýbrž že hlavním účelem smlouvy bylo přivoditi odstup trafiky žalobcem (podílu jeho na ní) na žalovaného a že proto smlouva tato, přičic se onomu min. nařízení, není platnou. Vývody dovolání, kterými dovolatel snaží se líčiti, že odstupní smlouva jako smlouva likvidující soukromoprávní poměr mezi stranami jest platná, nejsou s to, by otřáslly nebo vyvrátily onen právní názor soudu odvolacího, třebas lze připustiti, že v trafice kromě tabáku a kolků prodávaly se i jiné věci, jejichž prodej na licenci administrativního úřadu nebyl vázán. Nelze proto přisvědčiti ani názoru dovolatelovu, že strany tak, jako mohly své poměry ze společenského poměru plynoucí upravití bez vlivu finanční správy, tak také zase mohly bez ohledu na finanční správu tento poměr zrušiti, neboť dovolatel při tomto svém tvrzení přehlíží, že uzavření společenské smlouvy mezi stranami bylo podmínkou udělení licence na prodej tabáku a kolků a že tedy jak uzavření, tak i zrušení společenské smlouvy, provozu této licence se tykající, vázáno bylo předpisy o udělení takové licence a jejím odstoupením nebo propachtováním a že, když předpisy takovýto odstup a propachtování licence nedovolují, nedovoleným bylo i zrušení společenské smlouvy stran převedením licence k prodeji tabáku a kolků touto licencí podmíněné. Vývody dovolatele, v nichž snaží se dovoditi, že předmětem odstupní smlouvy nebyla licence na prodej tabáku a kolků, nýbrž předměty patřící k provozu této trafiky, nelze dle zjištěného stavu věci uznati správnými, neboť to z odstupní smlouvy nevysvítá, naopak výše odstupní ceny (převzetí dluhů žalobcových ve výši 21.882 Kč 83 h a vyplacení odstupného 1800 Kč) nepochybně ukazuje na to, že předmětem odstupu byla hlavně licence a nikoli předměty svrchu uvedené.

Čís. 5458.

Kupitel není oprávněn odmítnouti přijetí zboží jedině proto, že prodatel ve faktuře změnil podmínky smlouvy.

Význam úmluvy »promptního« dodání.

Z důvodu, že více bylo posláno, lze zásilku pozastaviti jen, kdyby se tím zboží stalo zároveň vadným k přijetí. Lze-li však bez nepoměrného nákladu a znehodnocení celku to, oč více zasláno, vyloučiti neb oddělití, musí smluvené množství býti přijato, ostatní pak dáno k dispozici, aniž by musel kupitel přesně zachovati předpis čl. 347 obch. zák.

(Rozh. ze dne 12. listopadu 1925, Rv II 494/25.)

Žalobce domáhal se na žalovaném zaplacení kupní ceny za slivovici, již byl žalovanému dodal, žalovaný však přijetí její odepřel. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e žalobu zamítl, o d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby. D ů v o d y: Soud první stolice zamítl žalobní žádost o zaplacení kupní ceny za dodanou slivovici proto, že žalobce se neřídil přesně objednacím listem, nevyhověl žádosti žalovaného, by účet ve smyslu objednacího listu doplnil a opravil a byl s dodávkou dle objednacího listu v prodlení, takže žalovaný byl oprávněn dle článku 355 obch. zák. od smlouvy ustoupiti. Právem vytýká žalobce, že věc nebyla soudem první stolice správně posouzena po stránce právní. Nešlo o obchod fixní. Fixní obchod jest tu dle čl. 357 obch. zák. jen tenkrát, byla-li při dodávacím obchodě ujednána a za podmínku učiněna přesně a pevně určená doba neb lhůta, a dá-li se zároveň z doslovu smlouvy o dodávce zboží neb z okolností případu předpokládati úmysl a vůle stran, by určení času pro dodávku bylo podstatnou součástí dodávací smlouvy v ten způsob, že pozdější dodání, než v dobu ujednáním určenou, nemá býti pokládáno za splnění smlouvy, že zmeškáním určené doby nebo lhůty obchod padá, a že později, než v době nebo lhůtě ujednáním určené nesmí býti s účinkem ani dodáno ani dodání žádáno. Podle zjištění soudu první stolice bylo ujednáno dodání objednané slivovice promptně a v objednacím listě stojí »Lieferzeit prompt«. Výrazem »promptně«, »ihned« není však doba nebo lhůta přesně určena, a ostatně žalovaný, na němž jest břímě důkazu, ani netvrdil, tím méně prokázal, že promptní dodávka byla vymíněna s tím účinkem, že dodání nikoliv promptní nemělo dle úmyslu a vůle stran býti pokládáno za splnění smlouvy o dodávce slivovice. Žalovaný však také netvrdil, tím méně prokázal, že pozdější než promptní dodání slivovice bylo pro něho bezcenným, ježto nemohl již dodané slivovice použítí k účelu, k němuž ji objednal a určil, že žalobci tento účel byl znám a že proto dodání slivovice dne 30. května 1924 není již splněním smlouvy a že šlo zde o obchod, který dle své povahy nedopouští poskytnutí dodatečné lhůty dle článku 356 obch. zák. Nebyl tedy žalovaný oprávněn ustoupiti od smlouvy po dodávce slivovice bez poskytnutí přiměřené dodatečné lhůty, když žalobce nedodal promptně a s dodávkou prodléval. Objednávka se stala dle objednacího lístku v F. prostřednictvím zástupce žalobcova. Měl tedy žalobce vyčkati asi dobu, které bylo potřebí, aby tento zástupce sdělil objednávku žalobci, by slivovice při pravidelném chodu závodu žalobcova byla dána do nádoby, odevzdána dráze k dopravě a aby při pravidelném trvání dopravy železniční došla z V. do F. Nedošla-li slivovice v té době — mohlo to býti snad 5 až 6 dnů — do F., musil žalovaný,

chtěl-li od smlouvy ustoupiti, po uplynutí těchto 5 až 6 dnů žalobci poskytnouti přiměřenou dodatečnou lhůtu k dodání s oznámením, že od smlouvy ustupuje, nebude-li slivovice dodána ani v této dodatečné lhůtě. Žalovaný tak neučinil a proto pokládati jest za splnění smlouvy, když žalobce dodal žalovanému objednanou slivovici nikoliv promptně, nýbrž teprve 5 týdnů po objednávce a žalovaný nemá práva od smlouvy ustoupiti a příjem dodané slivovice odepřítí. Nesprávným je dále názor soudu první stolice, že žalovaný byl jako kupitel oprávněn od smlouvy ustoupiti a převzetí dodané slivovice odepřítí z toho důvodu, že ujednáno bylo, že kupní cena za slivovici jest splatna 60 dnů po dodávce, kdežto dle účtu později zasláného ze dne 20. května 1924 žádal žalobce okamžité zaplacení účtované částky za slivovici dodanou a při prodlení s placením 9% úroky. Smlouva o dodávce slivovice sjednána byla mezi stranami dne 24. dubna 1924, ujednané podmínky smlouvy, jak byly do objednacního listu pojaty, staly se tím dnem závaznými pro obě strany a nemohly později jednostranně bez souhlasu druhé strany býti měněny. Strany ujednaly dle objednacního listu, že kupní cena za objednané zboží jest splatna 60 dnů po dodávce a proto odchylné ustanovení o splatnosti kupní ceny v účtě později žalobcem zasláném, nemohlo pro žalovaného bez jeho přivolení založiti závazek odchylný od závazku převzatého smlouvou o dodávce. I kdyby byl žalovaný účet přijal bez námitky, byl by zůstal přece zavázán zaplatiti kupní cenu teprve 60 dnů po dodávce zboží, a, když již chtěl žalovaný jednati opatrně, stačilo, by buď žalobci sdělil, že s platební lhůtou v účtě nesouhlasí a že trvá na platební lhůtě ujednané dle objednacního listu, nebo že účet vrátil k opravě ve smyslu objednacního listu. Odchylná podmínka o splatnosti kupní ceny obsažena v účtě oprávněovala žalovaného na nejvýše k vrácení účtu, nikoliv však k ustoupení od smlouvy a k odepření převzetí dodaného zboží. Nesprávným je konečně názor soudu první stolice, že žalovaný právem ustoupil od smlouvy a odepřel převzetí dodané slivovice z toho důvodu, že objednal 25 litrů slivovice, že však mu bylo dodáno 30.4 litrů slivovice. Odvolací soud zjistil na základě přejímacího listu, — a žalovaný to ani nepopíral, — že bylo žalobcem dodáno v sudě 30.4 litrů slivovice, a dále na základě posudku znalce, že sudy nemívají přesné míry, že při zasílání lihovin v sudech musí býti sudy zcela naplněny a že v obchodě lihovinami nehraje žádnou roli, bylo-li místo objednaného množství dodáno o menší množství více nebo méně a že za takový malý rozdíl, který dle obyčeje v obchodě lihovinami nepadá na váhu, pokládati jest i množství 5 litrů při objednávce 25 litrů slivovice, bylo-li totiž místo objednaných 25 litrů slivovice dodáno v sudě 30.4 litrů slivovice. Že by bylo bývalo při sjednání dodávací smlouvy učiněno podmínkou, že musí býti dodáno jen přesně objednané množství a že by bylo bývalo ujednáno, že musí býti dodáno jen v demioně, z čehož by se snad při poměrně přesném objemu demionu dalo souditi, že dle úmyslu a vůle smluvních stran nemělo býti dodáno ani méně ani více, žalovaný ani netvrdil, tím méně prokázal a objednací list, který obsahuje všechny podmínky smlouvy, nemá ustanovení o tom, v jaké nádobě má objednaná slivovice býti dodána. Ostatně žalovaný v dopise ze dne 12. června 1924 a ze dne 2. července 1924 projevil ochotu do-

dané množství slivovice převzítí a trval pouze na opravě účtu dle objednácního listu a ještě v odvolacím sdělení prohlásil, že se mu nejednalo o to, že dodáno bylo o několik litrů více. Byl proto žalovaný povinen dle zvyku v obchodě lihovinami, převzítí celé dodané množství slivovice. Konečně, i kdyby tento názor nebyl správným, byl by musil žalovaný převzítí aspoň množství slivovice, které objednal, a byl by mohl nanejvýše odmítnouti převzetí množství 5.4 litrů, o které bylo dodáno více, což mohlo se státi tím, že by byl žalovaný buď množství, o které bylo více dodáno, ponechal v sudě, nebo je stočil do lahví a dal žalobci k dispozici.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolací důvod nesprávného právního posouzení není opodstatněn. Sám dovolatel tvrdí, že žalobce jinými podmínkami ve faktuře nemůže ho jednostranně donutiti ke změně původní pevné objednávky. Změnil-li tedy žalobce takovým způsobem původní ujednání ohledně splatnosti, nebyl žalovaný proto ještě oprávněn odmítnouti přijetí zboží, netvrdil-li vůbec, že svou jakostí neodpovídalo smlouvě nebo zákonu (čl. 346 obch. zák.). V dovolání se pak již nic dále nerozvádí, pokud se toho týče, že zboží nebylo dodáno promptně. Ostatně význam toho pojmu a, jak se měl zachovati žalovaný, nedodal-li žalobce promptně, vyložil náležitě a obšírným způsobem odvolací soud. Dovolatel zastává jen ještě názor, že, poslal-li mu žalobce proti úmluvě více, mohl zaslané zboží vůbec odmítnouti, aspoň však že měla žaloba, pokud se týče neobjednaného zboží, býti zamítnuta. Avšak ani tu nelze mu dáti za pravdu. Celá zásilka byla by mohla, protože bylo více posláno, pozastavena býti dle čl. 347 obch. zák. jen tehdy, kdyby se bylo zboží tím stalo zároveň vadným k přijetí. Důvod spočíval by v tom, že bez nepoměrného nákladu nebo znehodnocení celku nebylo by možno, oč více zasláno, vyloučiti neb oddělit. Lze-li to, jak správně na to již poukázal odvolací soud, musí smluvené množství býti přijato, ostatní pak dáno k dispozici, aniž kupitel musil přesně zachovati předpis čl. 347 obch. zák. (Staub-Pisko, sv. II. str. 279). Žalovaný však neprávem odmítl celou zásilku, nehledě k tomu, že se jedná toliko o nepatrný rozdíl, kterýž dle znalcova výroku nepadá při obchodě s lihovinami na váhu, zvláště když bylo dodáno v sudě, jenž, nemaje přesné míry, musí býti zcela vyplněn.

Čís. 5459.

V řízení o žalobě nemanželské matky o zaplacení útrat šestinedělí a těhotenství není vždy zapotřebí, by nemanželské otcovství bylo zjišťováno zvláštním soudním výrokem. Zjištění tohoto jest však třeba, domáhá-li se matka na otci, by bylo dítěti placeno výživné, ať již důsledkem §u 1042 obč. zák. ve vlastním jméně nebo jako zákonná poručnice jménem svého nemanželského dítěte. Pokud jest tu na soudci, dáti nemanželské matce návod ku provedení procesních úkonů.

(Rozh. ze dne 17. listopadu 1925, R I 905/25.)